

ROLNIK

Motto:
„Uczcie się wzbogacajcie się — czekajcie.

Bezpłatny dodatek do „Głosu Wąbrzeskiego" poświęcony zagadnieniom rolniczym.

Nr. 19 | Wąbrzeźno, dnia 27 czerwca 1931 r. | Rok 3

W przededniu okresu żniwnego.

Mamy już koniec czerwca, a więc znajdujemy się w przededniu najznojniejszego dla rolników okresu żniwnego, w którym roboty nie ograniczają się jednak do samych zbiorów, lecz obejmują również pierwszą uprawę ściernisk, siew zielonek i poplonów, oraz inne sprawy gospodarcze.

Nie od rzeczy tedy będzie przyjrzeć się trochę bliżej tym robotom, które czekają nas w najbliższej przyszłości.

Już na początku lipca musimy przystąpić do sprzętu rzepaku. Wprawdzie mało go sieją nasi drobni rolnicy w większej części kraju, a zwłaszcza na wschodzie, ale zato w niektórych okolicach, jak np. w Lubelskiem, oraz w wielu powiatach Poznańskiego i Pomorza, jest on uprawiany dość obficie. Zbiór rzepaku powinien być szybko dokonany wtedy, gdy ziarno nawpół tylko ściemniało. Wiązać należy tylko w małe snopeczki, a gdy już należycie doschnie, — zwozić tylko rano lub wieczorem, czyli „za rosy". Rzepaczysko, oczywiście zaraz podorać.

Pomiędzy sprzętem rzepaku, a sprzętem żyta, zająć się ostatniem redleniem, oraz dłutowaniem okopowych, oraz usuwaniem możliwych chwastów. Ziemniaki, podejrzane o zarazę, dobrze jest skropić roztworem siarczanu miedzi.

Sprzęt żyta należy rozpoczynać wtedy, gdy ziarno stanie się „świdowate", czyli gdy się już łatwo łamie na paznokciu, ale żyto przeznaczone na nasienie powinno stać na pniu do zupełnej dojrzałości. Po skoszeniu żyta, gdzie niema wsiewki, odrazu związać i ustawić snopy w rzędy w szerokich odstępach, żeby zaraz podorać między rzędy i oborać poplonem, a więc motylkowemi (po zasileniu róli kainitem), rzepą ścierniskową (na lżejszych ale gnojnych i próchniczych ziemiach), gorczyca i t. d.

Zasiew należy przywałować. — W początkach lipca wypadnie również powtórny siew zielonek na miejsce wcześniej sprzątniętych, gdyż zielonki przydadzą się zawsze. Siać je należy siewnikiem rzędowym, by w razie częstej w tym okresie suszy mieć pewniejsze wschody.

O sprzęcie innych kłosowych mówić teraz nie będziemy, gdyż jeszcze czas na to, chyba, że mamy wczesny jęczmień, którego sprzęt wypadnie nawet przed żytem. Należy pamiętać wtedy, że jęczmień zagrzewa się łatwo, gdy nieco wilgotny, powinien więc dobrze doschnąć na polu.

Co do inwentarza, to nie należy wypasać go na ścierniskach, gdyż te powinny być podorane niezwłocznie po sprzęcie. Świeżego owsa ani żyta nie należy dawać na obrok, bo wywołuje to bardzo często śmiertelne zapalenia żołądka u koni. A jeśli już koniecznie wypadnie paść konie nowem ziarnem, to przedtem należy wymoczyć je dobrze.

Zato drób wszelaki można i należy wypędzać na ścierniska i podorywki, gdzie tuczy się znakomicie, a jednocześnie tępi robactwo.

Oto wszystkie bodaj najogólniejsze skromne uwagi i wskazówki na okres najbliższy. Wit.

Do Ogółu Rolników.

Tak samo jak w tym roku, jak i w latach poprzednich, zbierana będzie statystyka rolnicza.— W miesiącu lipcu odbędzie się spis gruntów pod poszczególnemi użytkami t. j. ziemi ornej, łąk, pastwisk, lasów itp. i pod poszczególnemi uprawami, jak żytem, pszenicą, ziemniakami itp. oraz spis zwierząt gospodarskich.

Statystyka rolnicza to jedna z najskuteczniejszych broni rolnika w walce z kryzysem tak bardzo rolnictwo dziś gnębiącym. Z liczb podawanych przez Was rolnicy dowiedzą się właściwe czynniki o tem, jak się przedstawia sytuacja rolnictwa w obecnej chwili i na tej podstawie będą mogły obmyśleć co państwo winno uczynić, by Wam dopomóc.

Tylko wtedy jednak wydane zarządzenia będą mogły być celowe, t. j. przynoszące ulgę rolnictwu jeśli odpowiedzi Wasze na pytania postawione przez statystykę będą zgodne z prawdą. — Podawanie liczb niezgodnych z prawdą wytworzy

fałszywy obraz położenia rolnictwa i wtedy w najlepszej wierze wydane zarządzenia mogą przynieść zamiast ulgi — szkodę. W Waszym więc ręku Rolnicy jest Wasz los. Jeśli chcecie sobie ułatwić walkę z ciężkiem Waszem położeniem, podawajcie sami liczby prawdziwe i wyjaśniajcie swym sąsiadom korzyści, jakie mieć mogą, gdy podawać będą prawdziwe dane oraz szkody, jakie poniosą, gdy liczby podadzą nieprawdziwe. — Pamiętajcie przytem, że zeznania Wasze, jeśli chodzi o poszczególne gospodarstwa, tą tajemnicą zagwarantowaną przez Państwo odpowiedniemi ustawami. Osoby, zbierające dane są odpowiedzialne za ścisłe zachowanie tajemnicy i nieużywanie ich do żadnych celów, w szczególności do celów podatkowych. Tylko wiadomości o wszystkich gospodarstwach w całej gminie mogą być publikowane a przecież niemożliwem jest z tych wiadomości wywnioskować coś o tem, ile gruntów posiada każdy gospodarz.

Bez obawy więc żadnej, z zaufaniem podawajcie rolnicy dane, o jakie Was w lipcu urzędy gminne zapytywać będą, gdyż chodzi tu o Wasze dobro.

Krzywica u zwierząt domowych i jak jej zaradzić?

Krzywica jest chorobą bardzo rozpowszechnioną wśród chłopskiego inwentarza, a zwłaszcza wśród krów i cieląt występuje gromadnie.

Choroba ta polega na wadliwem formowaniu się kości oraz na ogólnem wycieńczeniu organizmu. Objawy krzywicy występują bardzo powoli. Dotknięte nią zwierzę staje się apatyczne i mało ruchliwe, później ukazują się obrzęki twarde w stawach pęcinowych, koronowych i skokowych, osłabienie kręgosłupa, wskutek czego zwierzę stale jest zgarbione, albo kręgosłup znacznie się wygina ku dołowi, przychodzi uporczywa biegunka, zwierzę chudnie i ostatecznie marnieje.

Wadliwe formowanie kości jest prawie zawsze skutkiem nieodpowiedniego żywienia młodych zwierząt, a zwłaszcza skutkiem braku wapna, wpływającego dodatnio na przeistaczający się chrząstek w normalne kości. Potrzebną ilość wapna noworodek otrzymuje w mleku matki, a po odłączeniu musi czerpać ją z paszy. Rośliny pastewne zawierają wapno w niejednakowej ilości, najwięcej zawiera go lucerna, koniczyna, wyka, groch, dobre siano, najmniej stosunkowo ziemniaki i buraki.

Ziemie podmokłe, bagniste zawierają mało wapna i znajdujące się tam rośliny pozbawione są tego ważnego pierwiastka, natomiast zawierają szkodliwe kwasy. A wapno jest niezbędne dla ustroju zwierzęcego nietylko do formowania i wzrostu kości, ale dobrego trawienia. Wchłanianie soli wapniowych przez zwierzęta z paszy zależy w pierwszym rzędzie od rodzaju tej paszy, ale i od szeregu innych warunków, jak działalność słońca, ruchu, powietrza itd., przyczem najłatwiej wchłaniane jest wapno z roślin świeżych, zielonych.

W celu zwalczania krzywicy winniśmy wychowywać młodzież w warunkach zdrowotnych, a mianowicie:

1. Pomieszczenie dla zwierząt winno być widne, obszerne i dobrze przewietrzone.
2. Trzymać młode zwierzęta jaknajwięcej na otwartem powietrzu, na niezacienionych okólnikach.
3. Dawać dobrą paszę roślinną, bogatą w sole wapniowe (rośliny motylkowe i strączkowe).
4. Nie paść zwierząt na błotnych pastwiskach i nie dawać z łąk bagnistych kwaśnych traw.
5. Podstawową paszą dla młodych zwierząt winno być dobre pastwisko i dobre siano; inne pokarmy mogą być tylko dodatkiem do paszy roślinnej.
6. Bez meljoracji pól, pastwisk i łąk w miejscowościach bagnistych i niskich, często zalewanych wodą, nie sposób otrzymać zdrowej paszy dla zwierząt i dlatego wszelkie poczynania w kierunku ulepszenia hodowli w takich miejscowościach należy uważać za chybione, gdyż w ciągu kilku lat następuje zwyrodnienie sztuki, wywołane krzywicą.
7. Nie czekając objawów krzywicy należy dodawać do pożywienia młodzieży tran zmieszany z mlekiem; dla cieląt i źrebiąt łyżeczkę herbacianą dwa razy dzienie, dla prosiąt, jagniąt i szczeniąt — najpierw $\frac{1}{3}$ łyżeczki herbacianej, a po upływie tygodnia pół łyżeczki herbacianej dwa razy dziennie.

W. Żbik.

Hodowla prosiąt.

Okres karmienia prosiąt mlekiem matki jest najważniejszym bodaj okresem w rozwoju prosięcia.

Dlatego też każdy gospodarz powinien dołożyć wszelkich starań, żeby ten naturalny i niezastąpiony pokarm był jaknajlepszy, zarówno pod względem jakości, jak i ilości, co w zupełności zależy od sposobu postępowania z maciorą w ciągu pierwszych tygodniu po jej oprosieniu. Przedewszystkiem odżywianie powinno być możliwie jednakowe i jednowartościowe, gdyż gwałtowne zmiany w żywieniu powodują bezpośrednie zmiany w mleku, co szkodzi bardzo prosiętom.

Zaraz po oprosieniu należy dawać matkom zbierane słodkie mleko i gotowany czysty jęczmień, unikając bezwarunkowo karmy kartoflanej i tak często stosowanej maślanki. Dopiero conajmniej po 2 tygodniach można dawać owies, jęczmień (naturalnie i jeden i drugi tylko śrutowane), kartofle, podgotowane w zbieranem mleku, oraz nasiona strączkowe, zmieszane z otrębami, obficie podlane i wymieszane z ciepłą wodą. Maciorze i prosiętom nie żałować czystej ściółki i dbać o to, żeby nie było w chlewie ani za zimno, ani zbyt gorąco. Jeżeli pomiędzy prosiętami są sztuki słabsze, co zdarza się bardzo często, trzeba zręcznie dostawiać je do najmleczniejszych sutek maciory, a jeżeli prosiąt jest więcej niż sutek, to albo nadmiar prosiąt dostawić do innej maciory, albo je zabić, gdyż inaczej wszystkie cherlać zaczną.

W wypadkach, gdy matka ma za mało mleka, co łatwo poznać po niepokoju prosiąt, wskazane jest przysadzanie do innej maciory, a w nadzwyczajnych wypadkach sztuczne odżywianie. Brak mleka może być skutkiem albo jakiejś choroby, albo wcześniejszego rozbudzenia się popędu płciowego, albo zmian w narządzie mlecznym. Najczęściej bodaj zdarza się obrzmienie sutek, które leczyć trzeba przy pomocy obmywania piersi ołowianą wodą po kilka razy dziennie.

Gurowate stwardnienia, powodujące zatrzymanie mleka, nacierać maścią ślazową, zmieszaną z proszkiem kamfory. Zatkanie sutek można zwalczyć przez obmywanie ich i delikatne zdajanie, a ponadto dawać maciorom chłodzące i lekko rozwalniające sole, a także drobne ilości kredy i magnezji.

Karmić takie maciory należy bardziej pożywną paszą z drobną domieszkę mlekopędnych środków, jak siarczek antymonu, koper włoski, jagody jałowca itd.

Dobrze robi również masowanie piersi, umiarkowany ruch macior i częste zdajanie sutek.

Oto główne wskazówki, potrzebne do dobrego przystosowania prosiąt do przyszłego samodzielnego rozwoju. Streszczają się one krótko: dobra i odpowiednia karma dla maciory, możliwa czystość w chlewie, odpowiednia ciepłota i troskliwe oraz częste doglądanie matki i potomstwa.

Kurp.

Zakup koni remontowych w roku 1931 na Pomorzu.

Tegoroczne targi remontowe na Pomorzu odbędą się jak następuje:

W Brodnicy w dniu 25 sierpnia br. o godz. 10,30.
w Ciborzu, dnia 25 sierpnia br. o godz. 16-tej.
w Działdowie, dnia 26 sierpnia o godzinie 10-tej,
w Rakowicach, d. 26. 9. o godz. 15,30 przy dworcu,
w Jabłonowie, dnia 27 sierpnia o godz. 11,15,
w Wąbrzeźnie, dnia 28 sierpnia o godzinie 10,15,
w Chełmży, dnia 2 września br. o godzinie 9-tej.

Komisja remontowa zakupi całą ilość koni remontowych, nadających się do wojska, tpyu W., AL. AC i AK (pełnowartościowe). Oprócz pełnowartościowych będą zakupywane konie typu obniżonego (AO i WA) przedewszystkiem od Tow. Org. i Kółek Roln.

Wiek: konie rem. pełnowartościowe muszą mieć 3 lata ukończone do 6 lat włącznie, typu obniżonego od 4 lat ukończonych do 6 lat włącznie.

Wzrost: konie rem. pełnowartościowe — typu W. od 150 cm., typ AL. od 153 cm., typ AC od 155 cm., typ AK. od 153 cm., typ AC od 148 cm. i typ WA od 150 cm. Konie pochodzenia arabskiego od 148 cm. (przy odpowiedniej rozbudowie całegok orpusu) — wszystkie miary stojącej bez podków.

Cena: konie jełnowartościowe będą płacone zależnie od kategorji od 1000 — 3000 zł., przyczem za pełnowartościowe będą uważane remonty począwszy od kategorji „dobry". Kategorja „zadawalniający" wierzchowy będzie zaliczony do kategorji WP. i będzie płacony do 1000 zł. i dodatku hodowlanego nie otrzymuje.

Każdy hodowca, który wykaże się odpowiedniemi dokumentami, otrzyma dodatek hodowlany 10 proc. lub 15 proc. od ceny szacunkowej zależnie od przedstawionych zaświadczeń na sprzedanego konia.

Zgodnie z instrukcją o zakupie koni podstawą do wypłaty dodatku hodowlanego jest dowód, stwierdzający urodzenie u sprzedawcy, wydany przez Państwowe Zakłady Chowu Koni, lub właścicieli ogierów, uznanych w zrozumieniu ustawy z dnia 23 stycznia 1925 r. o nadzorze nad ogierami i rejestracji klaczy zarodowych (Dz. Ust. Nr. 17/25 poz. 1).

Dodatek hodwlany ustanawia się dwóch kategoryj:

a) wyższej — dla koni remontowych, których matki są zapisane do ksiąg stadnych związków hodowców koni i pochodzenie których jest obustronnie udowodnione;

b) niższej — dla tych koni, które pochodzą od matek nieobjętych punktem a).

Do wypłaty dodatku hodowlanego wyższej kategorji niezbędne jest oprócz dowodu urodzenia konia u sprzedawcy, zaświadczenie właściwego Związku Hodowców Koni, stwierdzające pochodzenie danego konia od klaczy związkowej obustronnie udowodnionej.

Koń wychowany u danego hodowcy, któremu na podstawie wyżej wskazanych dokumentów będzie wypłacony dodatek hodowlany, może być nie tylko urodzony w stadzie danego hodowcy, ale nabyty przez niego jako źrebak w wieku nie wyżej niż 12 miesięcy.

Nabycie źrebięcia w powyższym wieku powinno być stwierdzone przez jeden ze Związków Hodowców Koni, uznanych przez Min. Roln. lub też stwierdzone przez urząd gminny — w ostatnim wypadku z potwierdzeniem przez powiatowe władze administracji ogólnej (starostwo).

Dostarczenie niezbędnych dokumentów na sprzedawanego konia, należy do właściciela konia.

Pomorska Izba Rolnicza.

POŁOŻENIE ROLNICTWA W POLSCE.

Pisma stołeczne coraz częściej donoszą o poprawie sytuacji w rolnictwie z powodu zwyżki cen ziarna. Wersji tej muszą rolnicy niestety stanowczo zaprzeczyć, gdyż położenie rolnictwa, mimo dość znacznej zwyżki cen zbóż nie uległo poprawie. Z lepszych cen mogą bowiem korzystać bardzo nieliczne tylko gospodarstwa zbożowe, które zdołały aż do wiosny przechować znaczną część zbiorów. Słabsze gospodarstwa folwarczne oraz wszystkie gospodarstwa włościańskie, nie posiadają od marca zboża na sprzedaż wobec czego z obecnej zwyżki cen nie mogą skorzystać. Sytuacja ich jest tem trudniejsza, że nie mogą one uzyskać, ze względu na wielką ostrożność wierzycieli, niezbędnych kredytów, nawet nawozowych. Jednocześnie bardzo wydatne i groźne pogorszenie się konjunktury w zakresie produktów hodowl. spowodowało dalsze masowe zmniejszenie siły nabywczej i płatniczej szerokich warstw ludności wiejskiej, bezsprzecznie pogłębiając stan krytyczny rolnictwa w Polsce.

—o—

ZUPA I GALARETKA Z RABARBARU.

Zupa z rabarbaru rozgotowanego i przetartego jest bardzo smaczna i to zarówno podbita śmietaną, jak zagęszczona żółtkiem jaja.

Ile stanowczo wytworniejszy smak posiada galaretka z kwasu odlanego od kompotu doprawionego zapachem pomarańczowym lub rumu (może być w kroplach). Sok ten słodzimy bardzo bardzo obficie, pamiętając, że po zgęstnieniu galaretka zawsze wydaje się mniej słodka. Rozpuszczonej żelatyny dodajemy w ilości 3 listókw na szklankę cieczy.

INFORMACJE EMIGRACYJNE.

Do Meksyku emigracja została już ostatecznie wstrzymana. Drugi meksykański kongres emigracyjny uchwalił bezwzględny zakaz emigracji dla wszystkich osób, zamierzających tam osiąść w celach zarobkowych. Zakaz ten dotyczy emigrantów wszystkich narodowości, bez wyjątku. Ponadto uchwalono wydalić wszystkich emigrantów, którzy przybyli do Meksyku rzekomo w innych celach, a obecnie pracują zarobkowo. Natomiast w stosunku do obywateli meksykańskich postanowiono ułatwić im powrót do kraju, zwłaszcza ze Stanów Zjednczonych Ameryki Północnej, oraz stworzyć specjalny fundusz zapomogowy. Jak widzimy z powyższego emigracja do Meksyku na najbliższą przyszłość jest całkowicie wykluczona.

Do Łotwy wyjedzie niedługo około 3,500 robotników rolnych. Z takiem właśnie zapotrzebowaniem zwróciły się do rządu polskiego Centralne Towarzystwo Rolnicze oraz Polskie Towarzystwo Rolnicze na Łotwie. Chodzi tutaj wyłącznie o prace sezonowe. Ponadto Towarzystwo Rolnicze w Zemgali (prowincja Łotwy) zwróciło się o przysłanie 1000 robotników sezonowych rolnych, głównie kobiet, do pracy na plantacjach buraków. Rekrutację tych robotników przeprowadzają wyłącznie urzędy pośrednictwa pracy w Lublinie i Wieluniu.

Do Szwajcarji w kwietniu bież. roku wyjechało 180 robotników rolnych na skutek zapotrzebowania zgłoszonego przez Zrzeszenia Pracodawców Szwajcarskich (ogrodników). Rolnicy ci wyjechali z powiatu częstochowskiego i krakowskiego.

Do Kanady w dalszym ciągu mogą wyjeżdżać na permity tylko żony do mężów i dzieci poniżej lat 18 do rodziców. W ostatnich czasach pomimo oficjalnego pozwolenia i pod tym względem czyniono poważne ograniczenia utrudniające. Teraz jednak osoby, posiadające permity mogą już bez trudności otrzymać paszport zagraniczny i wizę wjazdową. W tym celu każdy wyjeżdżający (posiadacz permitu) winien zwrócić się do najbliższego biura Syndykatu Emigracyjnego,k tóre załatwi wszelkie formalności, wystara się o potrzebne dokumenty i paszport. Oszczędzi to w licznych wypadkach emigratnowi wiele zachodów i zbytecznych wyjazdów do dużych m,ast, gdzie dla przybysza ze wsi, nie umiejącego dać sobie rady, czyha wiele niebezpieczeństw.

CHOROBY PTACTWA DOMOWEGO.

Przy pojawieniu się wszelkich chorób drobiu, więcej należy mieć na uwadze nie wyleczenie chorych osobników, ale zapobieżenie rozprzestrzenieniu się choroby na drób pozostały a więc powinno się wyrżnąć chore sztuki lub podejrzane i zmienić warunki otaczające.

Powinno się trzymać drób w zabudowaniach, odpowiednio urządzonych i ciągle przewietrzanych. Grunt pod zabudowaniami powinien być suchy i niebardzo zimny, czysta zimna woda do picia i odpowiedni pokarm.

Najwięcej drób choruje w okresie pierzenia. W czasie pierzenia jaja bywają niezapłodnione, przez tenc zas ptactwo jest słabe i niema apetytu. — Wtedy należy dawać dobiu z rana pszenicę lub owies, wieczorem zaś ciasto z mąki jeczmiennej i otrąb polane wodą soloną. Ponieważ przy pierzeniu się kur wytwarza się mnóstwo robactwa, należy posypywać podwórze kwasem siarczanym i pierze codziennie uprzątać.

Indyczki też chorują podczas pierzenia, smutnieją, pióra z brzucha naprzód spadają i pierś jest odkryta.

—o—

STAN WEGETACJI ZBÓŻ W KRAJU I ZAGRANICĄ.

Pierwsza połowa maja była naogół ciepła; na podstawie wiadomości ze wsi można stwierdzić, że ilość ciepła i słońca była dostateczna dla wegetacji roślin. Natomiast pogorszeniu uległ stan wilgoci w roli, który ocenia się jako niedostateczny. Szczególniej brak wilgoci dawał się odczuwać w Polsce w województwach centralnych i południowo-zachodnich. Deszcze, które spadły w początku czerwca, poprawiły naogół stopień wilgotności gleby.

Według ostatnich wiadomości telegraficznych, nadesłanych do Międzynarodowego Instytutu Rolnictwa w Rzymie, stan zasiewów w poszczególnych państwach przedstawiał się następująco:

Stany Zjednoczone P. A. Stan pszenicy ozimej pozostaje dobry, pszenica jara odczuwa brak wilgoci.

Rumunja. Pomimo pewnych uszkodzeń spowodowanych przymozkami, stan zasiewów ozimych jest dobry. Roboty w polu zostały opóźnione o 3 tygodnie.

Węgry. Zawdzięczając sprzyjającym warunkom atmosferycznym, stan pszenicy polepszył się; żyto naogół jest dość rzadkie i mało rozrośnięte.

Jugosławja. Stan zasiewów jest bardzo dobry.

Kanada. Zasiewy powschodziły dobrze, lecz brak ciepła i wigoci szkodzi ich dalszej wegetacji.

Niemcy. Stan zasiewów poprawił się w ostatnich tygodniach, dzięki kilkakrotnym opadom atmosferycznym oraz ciepłu, które w drugiej połowie maja przyśpieszyło wegetację roślin. (Arol.)

Panów Sekretarzy Kółek Rolniczych upraszamy o regularne nadsyłanie sprawozdań z odbytych zebrań.